

Parlamentaarinen TKI-työryhmä

TKI-rahoituksen tulevaisuus –sidosryhmätilaisuus 8.11. – Yhteenveto

Sidosryhmätilaisuus järjestettiin 8.11.2021 klo 9-11 hybridimuotoisena valtiovarainministeriön tiloissa (Mariankatu 9) ja Teamsin välityksellä. Osallistujia oli yhteensä noin 280.

Tähän muistioon on tiivistetty pääkohtia tilaisuudessa käytetyistä kommenttipuheenvuoroista.

Tilaisuuden ohjelma ja esitysmateriaali sekä ennakkoaineisto löytyvät työryhmän verkkosivuilta <https://vnk.fi/parlamentaarinen-tki-tyoryhma>

Tilaisuuden tallenne tulee työryhmän työtilaan Tiimeriin.

Yhteenvetäen voidaan todeta, että työryhmän laatima esitys TKI-järjestelmän kehittämisen periaatteista sai tilaisuudessa kannatusta ja työtä pidettiin hyvänä. Vaihtoehtoista julkisen t&k-rahoituksen pitkäjänteisyyden turvaamiseksi ja tason nostamiseksi eniten esillä olivat t&k-rahoituslaki sekä lakisääteinen ja kehyskautta pidempi t&k-rahoituksen suunnitelma.

1. Pyydetty kommenttipuheenvuorot

Unifi: Jukka Kola

- periaatteet hyviä, näistä tärkein on ennakoitavuus ja pitkäjänteisyys
- kilpailu korostuu; tarvitsemme osaajia ja korkealaatuista osaamista: Suomen Akatemian autonominen asema keskeinen edellytys
- vaikuttavuus syntyy korkea laadun kautta; useat vaikuttavuuden polut ja aikajänteet
- korkeakoulujen ja yritysten yhteistyö heikentynyt; hankkeiden sijaan tarvitaan ekosysteemejä > heikosti saatu ekosysteemejä syntymään
- tutkimus on koulutuksen ja innovaatiotoiminnan kivijalka; koko järjestelmää kehitettävä
- kiertovoima tärkeää eli tutkijat saatava ulkomaille ja palaamaan; huolena nuorten jääminen ulkomaille
- Rahoitusmalleista ei vielä selkeää kantaa, mutta pitkäaikainen rahoituslaki on kiinnostava

Tulanet: Johanna Buchert

- periaatteet hyvä
- tarvitaan vahvaa perus- ja soveltavaa tutkimusta
- vipuvaikutus tärkeää yrityksiin ja EU-yhteistyössä; tulee panostaa ratkaisukeskeiseen tutkimukseen, mikä edellyttää pitkäjänteistä TKI-panostusta, ml. tutkimusinfra
- EU-rahoituksen kotiuttaminen pitäisi saada toimimaan: EU-vastinrahoitus tulisi turvata sekä instrumentit sopiviksi ja tukipalvelut kuntoon erityisesti yrityksille
- vaikuttavuus tärkeää, vaikka aikajänteet erilaisia
- TKI-järjestelmän tasapainoinen kehittäminen (perus, soveltava, yritykset)
- vahvojen kansallisten osaamiskeskittymien tukeminen

Arene: Vesa Taatila

- 4% tavoite on abstrakti tavoite> pitäisi puhua, mitä tapahtuu jos tässä ei onnistuta > jos 4% tavoittelu ei onnistu, riskinä on tappio globaalissa kilpailussa
- osaamisen kumuloituminen tulisi huomioida
- ekosysteemiyhteistyössä tulisi panostaa kehittämis- ja innovaatio (KI) toimintaan; myös pk-sektorin tukemisen työkalut, ml. AMKt, kuten esim. Irlannin innovaatioaseteli
- Rahoitusmalleista parhaimmilla vaikuttavat määräaikainen laki tai suunnitelma
- periaatteiden kohdassa 4 (vapaus ja laatu) tulisi mainita AMKt ja kohdassa 5 (vaikuttavuus) tulisi nostaa esille KI-toiminnan vaikuttavuus

EK: Riikka Heikinheimo

- periaatteet hyviä ja hyvä että koulutus nostettu esille
- vähähiilisyys ja digitaalisuus keskeisiä teemoja elinkeinoelämälle
- vältettävä TKI-järjestelmän liiallisia rajoituksia, sillä estävät kv. läpimurtoja
- avustusmuotoinen rahoitus tärkeää ja laaja-alainen TKI-verokannustin, nyk. liian suppea
- vakautta tarvitaan houkuttelemaan yrityksiä TKI-toimintaan
- monivuotinen suunnitelma tai rahoituslaki vaikuttavat hyviltä, mutta välivaiheessa oltava muutakin; ensi kevään riihi tärkeä
- paras keino olisi tällä hetkellä valtion omaisuuden myynti; lopputulos ei saisi olla nollasummapieliä

Teknolomiteollisuus: Jaakko Hirvola

- arvostamme akateemista tutkimusta ja kaikkia TKI:n kirjaimia
- yritysten TKI on investointi tulevaisuuteen; esim. Ruotsissa on tuplasti innovaatorahoitusta saatavilla yrityksille
- myös pilotti- ja demotoiminta tarvitsee rahoitusta
- BF rahoitus on hyvä, mutta kaikki ei voi olla missiolähtöistä
- verokannustin tarvitaan, tukee erityisesti pk-yritysten TKI:tä,
- pitkän aikavälin suunnitelma on vähimmäistaso; mutta valmistelu vie aikaa, joten ylimenokaudelle voisi olla siirtomääräraha tai kehitystä varmistava laki.
- Tulisi käyttää kaikkia rahoituslähteitä, velkarahan kanssa tulisi olla varovainen ja valtion omaisuuden myynti olisi hyvä keino; lopputulos ei saisi olla nollasummapieliä

Professorit ja Tieteentekijät: prof. Anne Kovalainen

- tieteen ja tutkimuksen itseisarvo tärkeää
- 3 tärkeää asiaa:
 - pitkäjänteinen rahoitus tulisi nähdä tulevaisuusinvestointina; parlamentaarinen sitoutuminen keskeistä; vain lainsäädäntö tuo takeita
 - emme tiedä voittajia etukäteen; tutkijoita tulisi tukea ja kannustaa hyödyntämisessä
 - tutkijanurien houkuttelevuus; meillä ei ole varaa hukata osaajia

Suomen Akatemia: Heikki Mannila

- hyvä katsoa TKI-kokonaisuutta ml. koulutuksen rooli ja tieteen eri roolit

- periaatteet hyviä ja korosti seuraavia näkökohtia: vaikuttavuuden monimuotoisuus, tutkimuksen ja koulutuksen laatu, osaajat aivan keskeisiä, kilpailullisuus keskeinen TKI-järjestelmän piirre
- malleista pitkäjänteinen suunnitelma tai TKI-rahoituslaki hyviä

Business Finland: Hannu Kemppainen

- OECD-arvioinnin pääviestinä, että Suomi tarvitsee yhteisen jaetun vision> vain näin voidaan turvata pitkän aikavälin panostukset. Parlamentaarisen työryhmän keskeinen tehtävä olisi tiivistää visio> periaatteet kannatettavia
- vaikuttavuuden varmistamiseksi tulisi edellyttää tavoitteellisuutta ja läpinäkyvää onnistumisen seuranta
- tulee tukeutua tutkittuun tietoon ja osaajiin
- tarvitaan yhdistelmä kannusteita vivuttamaan yksityisiä investointeja liikkeelle
- osaaminen keskeinen tekijä: osaamis pohja kehittyä paljon yrityksissä> yhteistyö tutkijoiden kanssa> yritysten TKI-toiminnan ja laadun kehittäminen keskeistä
- kilpailtu rahoitus on tehokas keino, lisää ketteryttä, ohjattavuutta ja resilienssiä
- Ennustettavuuden lisäämisellä on kiire
- Tarvitaan yritysten luottamusta rakentavia päätöksiä: TKI-rahoituslaki tai lakisääteinen suunnitelma

2. Yleisökeskustelu

Jukka Westermarck, tutkija: EU-raham vivuttaminen Suomeen ja kv-osaajien houkuttelu Suomeen vaikeaa, koska tieteen taso ole tarpeeksi korkea > ratkaisuna on tieteen tason nostaminen nostamalla rahoitusta

Joonas Mikkilä Suomen Yrittäjät: pienten yritysten näkökulma enemmän esiin: kehitystoiminta keskeinen> heille soveltuvat TKI-palvelut: matalan kynnyksen kannustimet, kuten innovaatioaseteli -yritystukikokonaisuutta tarkasteltava kriittisesti

Antti Koivula Työterveyslaitos: Hyvinvointiyhteiskuntaa ei voida säilyttää ilman TKI-panostuksia

Patrizio Lainà STTK:n pääekonomisti: periaatteet hyviä, tärkeää että globaalit haasteet mukana> Suomessa tulisi ajatella missiolähtöisyyttä-> ei niin isoja kuin kv-tasolla, mutta missiot strategisena välineen; Rahaston (10 mrd.) osalta kysyi, mitä tapahtuu 2030 jälkeen eli ollaanko ongelmissa budjettipoliittisesti eli miten varmistetaan pitkäjänteisyyden jatko.

Jari Konttinen Palta: 4%:n tavoite ei voi olla keskeinen päämäärä, vaan vaikuttavuus=mitä sillä voidaan saada aikaan

Mikko Särelä Tekniikan akateemiset: tavoitteena tuottaa hyvinvointia tulevaisuuteen; maailmalla esimerkkejä väärin valitsemisesta: ei ole itsestään selvää, että pysymme kehityksen kärjessä> osaamisen ja yritysten yhteistyö keskeistä, olemme astuneet aikaan, jossa ei ole yksittäisiä

suuryrityksiä vrt. Nokia, jotka määräisi tulevaisuuden > PK-sektorin tulee voida sitouttaa TKI-toimintaan> osaajat: TKI-verovähennys

Paula Eerola HY vararehtori: pitkään kaivattu tätä keskustelua ja tekemistä; tutkimuksen rooli kivijalkana: ei voida tuudittautua siihen, että asiat hoituu> tutkimuksen rapautuminen estettävä aktiivisesti; -ratkaisuja kaivataan nopeasti > välineeksi TKI-toiminnan ”luottoluokitus”; - ulkopuolista arviointia tarvittaisiin melko säännöllisesti, jotta repsahduksilta tulevaisuudessa välttyttäisiin.

Irina Kupiainen Tieteen ja tietotekniikan keskus CSC: strategisuus eli laaja yhteiskunnallinen kytkeä > EU-rahoituksen saaminen keskeistä; Suomen vahvuuksia tulisi hyödyntää

N.N Suomen ekonomit: ylisukupolvinen sitoutuminen; kansainvälisyys ja yhteistyö tärkeää, koska suurin osa tiedosta tuotetaan muualla; liikkuvuus tärkeää; verokannustin niin, että tappiolliset yritykset voisivat sitä hyödyntää; globaalien jättien TKI-yksiköiden houkuttelu Suomeen

Heikki Holopainen Sivistystyönantajat: kun mennään ratkaisuihin yksityiskohtiin, tulisi pitää mielessä yhteinen viesti rahoituksen tärkeydestä; TKI-toiminnan tärkeydestä tulisi puhua myös ulospäin

Saku Vuori GTK: isot megatrendit: kriittiset raaka-aineet ja niiden kierrätys > TKI-infran (esimerkkinä koerikastuslaitos) kehittämisen tukeminen keskeistä skaalaamiseksi

Tuomas Parkkari OKM: tulisi puhua TK-menoista 4% tavoitteessa; TKI-menoissa (jossa innovaatiotoiminta mukana) ollaan yli neljän prosentin

Anita Juho VM/teknologianeuvottelukunta: teknologianeutraaliteetti keskeistä, pitkäjänteisyys ja ennakoitavuus tärkeää; periaatteet kannatettavia; Suomen innovaatioputki tulisi olla jouheva ja aukoton: tieteen riippumattomuus, soveltavan tutkimuksen ja yritysten ja tutkimuksen yhteistyö, kaupallistaminen ja kansainvälistyminen keskeisintä> rahoitus tärkeässä roolissa (kansallinen rahoitus tulee turvata, mutta tulee rakentaa vahvempaa väylää kv-rahoituksen hyödyntämiseen); osaajien saatavuuden varmistaminen

3. Teamsin chatin kommentteja

Petri Mäntysaari: yliopistojen toiminnassa julkisen tutkimusrahoituksen jakaminen liian keskitetysti Suomen Akatemian ja/tai Business Finlandin välityksellä luo pullonkaulan; vaikuttavuutta voidaan lisätä jakamalla suurempi osa rahoituksesta suoraan yliopistoille avoimeen perustutkimukseen.

Risto Nieminen: 4 % tavoite TKI:n bkt-osuudeksi on liian vaatimaton.

Remes, Tanja: Anne Kovalaisen puheenvuorosta syntyy tärkeä lisäkysymys: Miten voimme lisätä yliopistojen ja tutkijoiden asiantuntemusta tutkimuksen hyödyntämisessä ja innovaatioiden kaupallistamisessa? HY:ssä meillä on innovaatiopalveluihin panostamisen myötä huomattu, miten paljon tutkimuksesta on saatavissa myös tätä kautta. Ja nimenomaan ns uteliaisuustutkimuksesta.

Niemelä Ilkka: On tärkeää tuoda yritysveltoisia K&I-toimia aidosti yhteen yliopistovetoisempien T&K-toimien kanssa. Erityisesti Business Finlandin instrumentteihin pitäisi tuoda mukaan/takaisin aito tutkimuselementti.

Kalle-Antti Suominen: Kaikki innovaatiot eivät välttämättä ole teknologisia. Myös erilaiset sosiaaliset interventiot tai esimerkiksi terveydenhuollon hoitokäytännöt ovat tutkimuksen tuloksia, joilla on vaikuttavuutta ja myös taloudellista merkitystä.

Jari Kuusisto: Perustutkimuksen vaikuttavuutta tulee tarkastella eri tavalla kuin soveltavaa tutkimus ja kehitystoimintaa. Myös osaamisen kehittämisen vaikuttavuus tulee huomioida osana koulutustrategiaa.

Anssi Kähkönen: Proof-of-Concept ja kaupallistamisrahoitusta tulisi lisätä, BF:n 20M€ R2B:hen ei riitä alkuukaan, monia uusia teknologioita ja patenttiperheitä jää hyödyntämättä ja kaupallistamatta, koska siihen ei ole rahoitusta tällä hetkellä korkeakouluissa. Etenkin kun samaan aikaan kun on leikattu yliopistojen rahoitusta ja ajettu eri instrumentteja, verkostoja ja palveluita alas vuodesta 2010 lähtien

Lea Rynänen-Karjalainen: Toivoisin myös keskustelua yliopistoille suoraan myönnettävän rahoituksen ja kilpaillun rahoituksen tasapainosta ja vaikutuksista.

Lauri Oksanen: TKI-rahoituksen kehittämisessä kannattaa huomiota myös säätiöt, jotka rahoittavat tutkimusta noin 250 milj. vuodessa. Ne ovat ketterä toimija, joka on tosin joutunut viime vuosina paikkaamaan pysyvääkin rahoitusta julkisen rahoituksen alasajon takia.